

אחים בן-עבן
חוסרי בנין

"לא לצלם!" צעקו המשקיעים שהתגנדרו ליד הבורסה, כשעה שבצפון היה נטוש הקרב

ה לצצה הדישה בקרב הלוחמים בלב-נון: בין הלקחים שיסיק צה"ל מה שלישה ללבנון תהיה הצבת קציני-בורסה, שיתלו לכל יחידה שתצא לקרב. תפקידו של הקצין יהיה כפול — הן מסירת עידכון שוטף לחיילים על המתרחש בבורסה, הן קבלת פקודות קנייה ומכירת ניירות-ערך. לא במקרה דובר על כך גם בצפון וגם במקומות אחרים ברחבי הארץ. לא פחות מאשר על הכדאיות ועל המחיר האנושי של המלחמה השישית.

בדיכוד עם הודעות דובר צה"ל על התקדמות הכוחות בשטח, נפתח ויכוח שבוודאי עוד יודשו בו, אם יש לאפשר לבורסה לפעול כרגיל בימי-מלחמה.

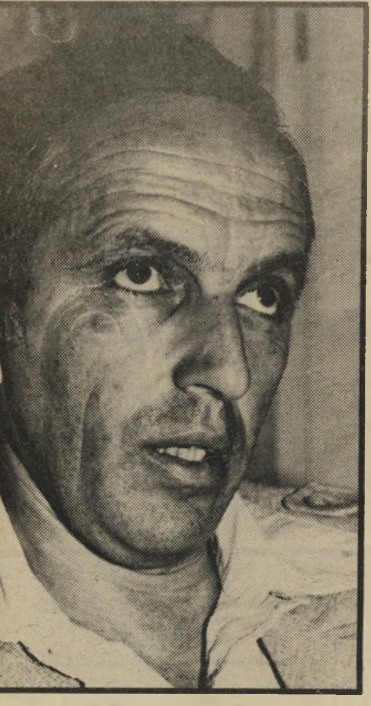
מדוע היו שדרשו לסגור בימי מלחמה את הבורסה דווקא, ולא את בתי-המסחר? את בתי-הקולנוע או אפילו את הבנקים? התשובה נעוצה במיספרים המדהימים הי

באים: לפי סקר של המכון החברתי שימושי והערכות של גורמים בנקאיים, יש כיום בישראל כ-300 אלף בתי-אב שהם בעלי

יפעלו, לחם לא יגיע לשוקים ואף לא תהיה הספקת חשמל. מכך, אין להעלות על הדעת הפסקת מיסחר בניירות-ערך. שרון דחה על הסף את הטענה שהי מגוייס לא יכול לקחת חלק במיסחר. לדבר ריו, אפשר להשאיר יפוי-כוח לבן-מישפח חה, שבעזרת ייעוץ ידע מה לעשות בכסף המושקע. מעבר לכך הוא קובע שכל מי שמתלונן הוא זה שהשקיע במניות ססקולטיביות. מחזיקי תיקי-השקעות סר לדי, שיש בו מניות בנקאיות ואיגרות חוב הנחשבות לבטוחות, יכלו לישון בשקט אפילו בטנן שהשתתף בקרבות. אם משהו משקיע במניות ססקולטיביות, הרי גם ביום רגיל, כשהוא לא נמצא בחזית, המניה יכולה ליפול הוא יפסיד. כבר היו דברים מעולם.

המלחמה בלבנון השפיעה גם על בניין הבורסה. אחת משלוש הזירות, שבהן נערך המיסחר ברומנית באולם הבורסה, נסגר, משום שחלק מעובדי הבורסה וני ציגי הבנקים גוייסו. גם מיספר הצופים במיסחר באולם מעבר לחלון פחת. בסופו

בורסה בצל התותחים

יורם תישגר
— תיסגר הבורסה

הבניין וברחוב ליליינבלום מתקצבים כיום פחות מודגני-בורסה, הממתניגים לפרטוסם השערים החדשים.

כאשר העולם הזה ניסה לצלם ולשאל לדעתם אם יש להפסיק את המיסחר, הם איימו לשבור את מצלמת הצלמת, הסכימו לדבר בבלי להודות. רובם טענתם הם נכיצה"ל ומשקרי עים זעירים בבורסה. הטיעון שהם הש' מיעו נגד הסגירה היה מאלף: דווקא הלוחמים בצפון הריווחו, כך הם טענו בגירסאות שונות, משום שאלה שבעורף נאלצו למכור מניות בשער נמוך ולקנות בשער גבוה. אילמלא הרצינות שבה נאמר רו הדברים, אפשר היה לחשוב שמדובר בצניקאים, הבזים לעשיית-כסף בבורסה.

פתיחת המיסחר בבורסה אחרי יומיים שבהם היתה סגורה, תחזיר לשם את הישראלים הרבים, שהבילו היומי בבנק וההאונה לשערים החדשים ברדיו הפכה לחלק מרכיבי מחייהם. מומחים טוענים שלמיסוי החדש לא תהיה השפעה לטווח ארוך על המיסחר, משום שההיסל שיגבה עליידי הבנקים ויעבר לאוצר יהיה אנר גימי, ויראה, כעבור-זמן, כאילו היה חלק מעמלת הבנקים.

הבורסה, אם כן, לא תיסגר, בימי המלחמה, ושורצי-הפסג' יוכלו להמשיך להתגודד ולהמתין לפירסום השערים. המ' בניגם למיניהם טוענים שכאשר יחזור המשקיע הקטן מהחזית, יהפוך לשקול, לרציני יותר, וזה יבוא לידי ביטוי בהשי קעותיו בעתיד. **בן-ציון ציטרין**

שבו נוטלים חלק רבים כלי-כך, מן הראוי שתהיו תנאים שווים לכל המשתתפים, טענו המומחים. בזמן מלחמה הדבר אינו אפשרי, ולכן יש להפסיק את המיסחר.

חוגים בנקאיים, שלהם אינטרס ישיר בבורסה, ואנשי הבורסה התל-אביבית עצי מם דחו את ההצעה בשתי ידיים. יושבי ראש דירקטוריון הבורסה, הד"ר מאיר הת, טען שאחד היסודות החשובים בבורסה הוא שאפשר למכור ולקנות מתי שרוצים. על אחת כמה וכמה בשעת מצוקה, כמו מלחמה, כשמיפעלים או בעלי אינטרס זקוקים לכסף וחייבים לממש ניירות ערך.

הת, איש נעים-הליכות, מסכים שר חלק מהמשקיעים אינו יכול לקחת חלק יומי רציף בבורסה, אך הוא מייחס זאת לתוסעה המסוכנת שהתפשטה לאחרונה, שאם אדם לא קונה ומוכר מדי יום, הרי שהוא מפסיד כסף. „אנו שומרים במידת האפשר על חיים נורמאליים בעיר רף. כך זה היה בימי מלחמת יום-הכיפורים וכך זה עכשיו,“ אמר חת וציין שהי הבדל הוא שאו היו הרבה פחות אנשים מעורבים בפעילות בבורסה.

חת סבור שבמקרים מיוחדים ניתן ל' הפסיק את המיסחר ליום אחד, אך זהו חריג. דברים אלה אמר חת להעולם הזה ביום הראשון, בשעות אחרי-הצהריים. כע' כור כשעתיים החליטה הנהלת הבורסה לסגור את המיסחר ליומיים, אחרי הטלת המס על פידיון של ניירות-ערך אך ברור שהסיבה היתה מתן זמן להתארגנות לתג' אים החדשים. חת טוען שדווקא סגירה בשעת-מלחמה תגרום לבהלה, לאי-אמון של הציבור כלפי הבורסה, ולבריחת כס' פים לאפיקים אחרים, לא-רצויים, כמו מטבע זר והגדלת הביקוש האינפלציוני במשק.

חת הסביר שמה שאירע ביום הראשון למלחמה נבע מאי-ודאות לגבי היקף ה' מלחמה. כאשר התברר שמדובר בחזית אחת, בה היתה ידם של חיילי צה"ל על העליונה, כבר בהתחלה, והפעילות בעורף נמשכה כרגיל, חזרו המשקיעים לפעילות נורמאלית.

כאשר נשאל מה הוא מציע למשקיעים הנבוכים, הוא גרם שבעלי ניירות-הערך צריכים לראות את ההחזקה לתקופה ארוך כה, ולא לתקופה של 24 שעות.

מזדנבי בורסה

ד יעה דימה, אך בתקופות רבה יותר, השמיע הברוקר שלמה שרון, מנכ"ל החברה המרכזית לניירות-ערך, לטענתו, הפקידה של הבורסה הוא לקיים שוק שיהיו בו נכסים גזולים, כל הזמן, גם במצבי חירום. בורסה תיסגר רק כאשר כל המשק יתמוטט — כאשר הבנקים לא

כדי להשלים את תמונת מצב שוק' המניות, יש לציין עוד פרט חשוב, המס' ביר מדוע, גם כאשר יש תנודות חזקות, כמו אותן שאירעו ביום הראשון למיל' חמה, לא מתמוטטת הבורסה. כ-58 אחוז מערך המניות הן מניות הבנקים. השאר, 42 אחוז, הן מניות חופשיות. חלקן נק' ראות ססקולטיביות, והן נעות בין שערים גבוהים באופן בלתי-סביר ושערים נמו' כים, במהירות רבה.

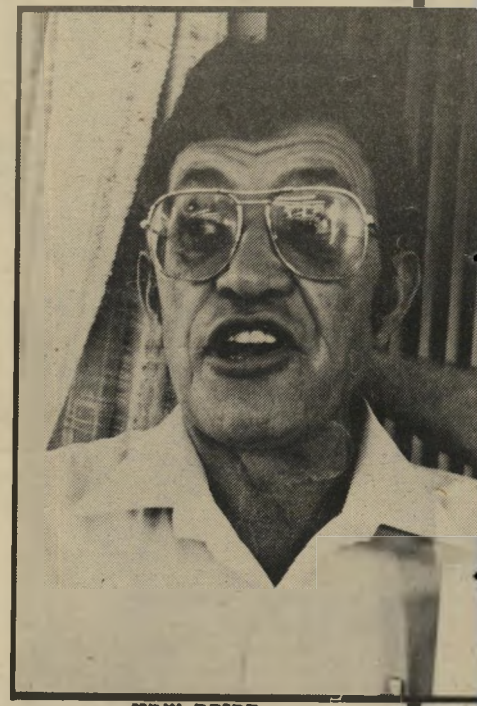
כאשר כלי-כך הרבה ישראלים מעורבים בקאזינו הלאומי וכסף רב כל כך מושקע שם, אין ספק שכל שמועה, כל ארוע לא כלכלי, או כזה שיש לו השפעה שולית על הבורסה, משפיע מייד על ה' היצעים או הביקושים. מיספר הקשורים לבורסה, בהשוואה למדינות מערביות אחרות, הוא גדול, לדעת מומחים.

בבורסה הרווחים פטורים ממס על-פי מדיניות הממשלה — תופעה חריגה בי מערב. אחרי שיתברר הערעל סביב המי' סוי החדש, 2% שהונגה על פידיון ניירות ערך, יתברר שהבהלה היתה לשוא. טיפוח הבורסה שמש היטב את השלי' טון הנוכחי. כסף רב, שיכול היה לשמש לקניות מוצרים ושירותים, היה מגדיל את האינפלציה. כך הוא מושקע בניירות ערך. כסף שחור שיכול היה לצאת מחוץ לגבולות הארץ, בצורת מטבע זר, מוצא את מקומו בבורסה, שהיא בסופו של דבר מקום לגיוס הון עבור מיפעלים ש' גים, לצורך התרחבותם. עובדה היא ש' אנשים מרוויחים בבורסה, אם הם נהגים כזהירות.

על רקע זה התעוררה הדישה לסגור את הבורסה בימי מילומה. הטענות, הן מפי לוחמים והן מפי תושבים בצפון הארץ, ערב המלחמה ובימיה הראשונים, היו בערך כאלה: מרבית הישראלים, יש להם תיקי-השקעות בבורסה, המגיבים הכנסות אחרי מדי חדש. חוסר האפשרות לעקוב אחרי הנגמות היומיות ולבצע קניות ומכירות באמצעות הבנקים, או ברוקרים אחרים, גורם להם הפסדים, בעוד אחרים, שאינם משרתים בצבא או שלא גרים ליד הגבול, ממשיכים להרוויח.

הקאזינו הלאומי

ט ענה אחרת, מורכבת יותר, שנש' מעה גם מקרב פקיד מחלקות לניי' רות-ערך בבנקים: כמעט כל מי שיש לו תיקי-השקעות ונמנע ממנו לקחת חלק יומי-יומי במישחק הלאומי, מינה לצורך כך בן-מישפחה או נאמן אחר. רבים לא שעו לעצות שניתנו להם על-ידי היועצים. היו כאלה שביקשו לממש ניירות-ערך למזומנים, ואחרים פשוט לא הבינו איך פועל השוק. כך קרה, שביום הראשון למלחמה נוצ' רה בהלת-מכירות חסרת-תקדים בשוק ה' מניות, כאשר 219 מניות לא נמצאו קונים, ו-65 אחרות נמכרו תוך ירירות של יותר מחמישה אחוז.

ברק שרון
רק כאשר המשק יתמוטט —

תיקיה-השקעות בבורסה. זהו קרבע מכלל בתי-אב בישראל! שווי שוק ניירות-הערך, במחירים מעוד-כנים, הוא 235 מיליארד שקל. סכום זה מתחלק ל-150 מיליארד שקל במניות ו-85 מיליארד שקל באגרות-חוב. בתרגום — להילך החוקי בארצות-הברית, מדובר ב-11.7 מיליארד דולר.

235 מיליארד שקל הם כמעט חצי מתק' ציב המדינה כולה, 475 מיליארד שקל בשנת-הכספים הנוכחית, לפני שנוספו הוצאות מילחמת הלבנון. שווי ניירות-הערך גדול פי 1.8 מתקציב-הביטחון ש' תוכנן לשנת 1982 — 130 מיליארד שקל. מה שנמצא כיום בבורסה מהווה קצת פחות משליש מהתוצר הלאומי הי' גולמי (תל"ג), החווי לשנת-הכספים הי' נוכחית.

בשירות השילטון

ס כום ענק זה מקורו בכך, שהבורסה הסכה למעין הקאזינו הלאומי היש' ראלי, כאשר מרבית השכירים במשק, שלא לדבר על העצמאיים והספקולנטים, מש' קיעים שם את כספם. אין ספק שכל מה שקורה בקומה הרביעית ברחוב אלנבי 113 מדיר שינה מעיניהם של ישראלים רבים.

* התל"ג הוא סך-כל הפעילות הכלכ' לית במשק.